

Osaamistarvekyselyn tulokset

Esavoennakoi 360° -hanke

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Etelä-Savon osaamistarvekysely 1, 2020

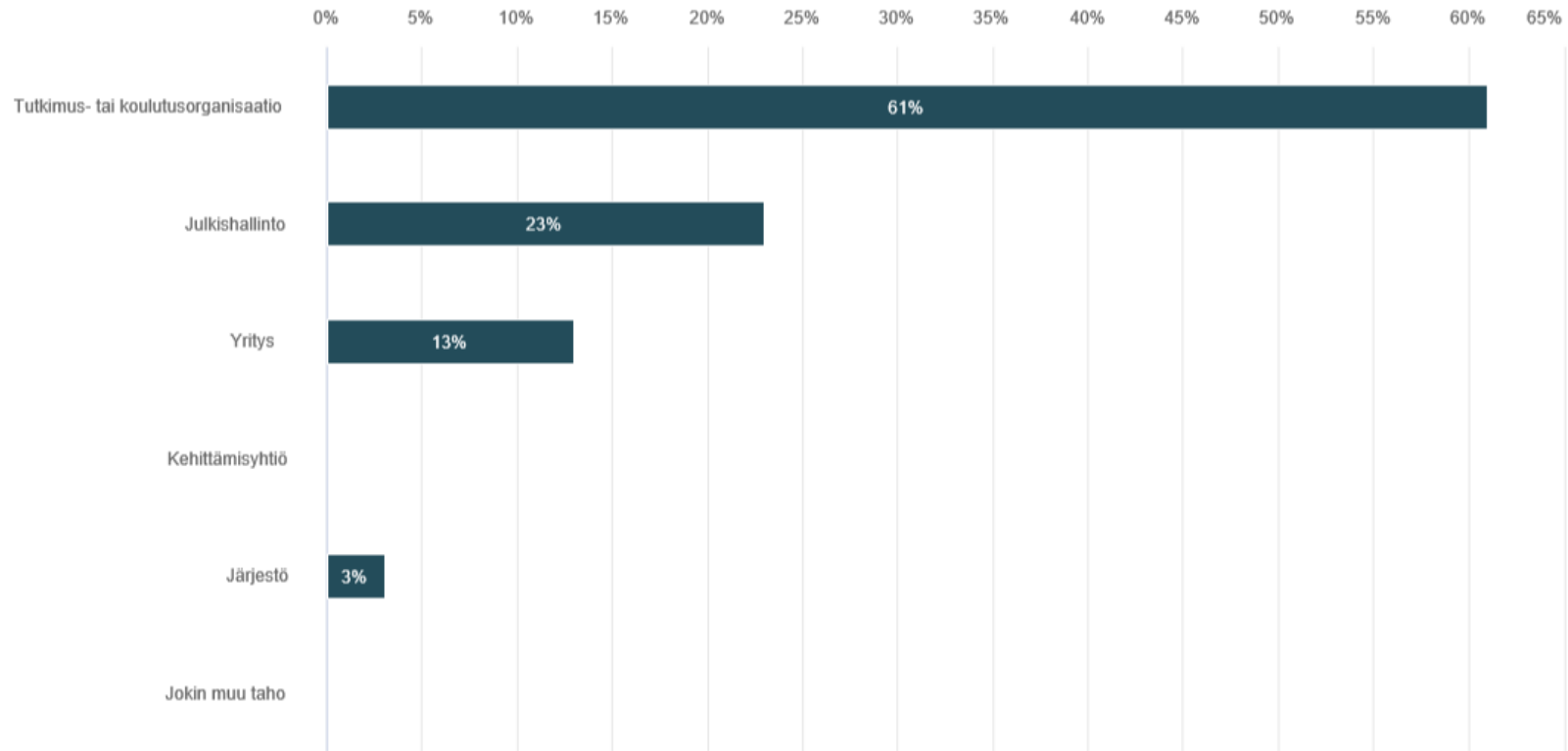
Etelä-Savon osaamistarvekysely on toteutettu 16.10. – 13.11.2020. Kyselyyn on vastannut 31 asiantuntijaa. Kyselyn on toteuttanut Etelä-Savon maakuntaliiton ESR-rahoitteinen Esavoennakoi 360° -hanke.

Kyselyn tarkoituksena on ollut kartoittaa osaamistarpeiden ennakkoinnin nykytilaa ja kehittämiskohteita Etelä-Savossa. Osaamistarpeita ennakoimalla vastaamme siihen, miten yritykset saavat tulevaisuudessa osaajia ja toisaalta, miten nuorille ja aikuisille löytyy työ- ja opiskelumahdollisuuksia.

Kyselyn pohjalta lähdetään rakentamaan yhteistä Etelä-Savon osaamisen ennakkoinnin toimintamallia. Mallin tarkoituksena on koota yhteen tietoa eri alojen työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeista sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä sekä tuoda sitä asiasta kiinnostuneiden hyödynnettäväksi ja arvioitavaksi. Toimintamallissa osallistetaan alueen keskeisiä toimijoita ja huomioidaan eri tahojen tuottama tilasto- ym. ennakkointitieto. Etelä-Savon osaamistarpeiden ennakkoinnin toimintamalli luodaan ja pilotoidaan Etelä-Savon maakuntaliiton toteuttamassa Esavoennakoi 360° -hankkeessa (ESR).

Etelä-Savon osaamistarpeiden toimintamalli rakennetaan ennakkointisivustollemme: esavoennakoi.fi/osaamistarpeiden-ennakointi

Osaamistarvekyselyyn vastanneiden organisaatiot

	n	Prosentti
Tutkimus- tai koulutusorganisaatio	19	61,29%
Julkishallinto	7	22,58%
Yritys	4	12,9%
Kehittämissyhtiö	0	0%
Järjestö	1	3,23%
Jokin muu taho	0	0%

Organisaatioiden tieto ja tiedon lähteet

Organisaatioiden osaamistarpeista keräämä tieto

Yksilölliset tiedot

- Tulevaisuuden osaamistarpeita kehitysvamma-alan näkökulmasta
- Nuorten ja opiskelijoiden kannalta oleellista tietoa osaamistarpeisiin liittyen mm. nuorisopuntari –aineisto
- Nuorten näkökulmasta tärkeitä teemoja millaiseksi maailma ja työelämä on muuttumassa, myös eri ammatti- tai toimialojen tietoa pyritään kokoamaan opiskelijoiden opinto- ja urasuunnittelun tueksi
- Lehdissä julkaistut yleistajuiset tiedot
- Koulutusten järjestäjien yhteisten verkostojen tuottamat materiaalit
- Rakennus- ja infratoimialan tietoja

Yrityslähteet

- Työelämässä tehtävät yrityskohtaiset kartoitukset – eivät julkista tietoa
- Osaamistarvekartoitukset yrityksistä – sisältäen mm. rekrytiedon, jatkuva yrityskontakti ja sieltä syntyvä tietopankki
- Yritysten kehittämistarpeet
- Tutkintotavoitteisen koulutuksen kehittämiseksi sekä henkilöstökoulutuksen tuotekehityksen edistämiseksi yritystapaamisten, Savonlinnan elinkeinopalvelujen yhteistyön ja koulutuksenjärjestäjäverkoston kumppanuustapaamisten ja oman organisaation työelämän vuosittaisen tapaamisen yhteydessä.

Yleiset tietolähteet

- OKM
- Sitra
- Maakuntaliittojen materiaalit
- Toimi- ja ammattialakohtaisia osaamistarpeita ja osaamistarpeiden muutoksia
- Delfoi-tutkimuksia
- Ennakointitietoa tulevista työllisyystarpeista, valtakunnalliset ja alueelliset koulutustarpeet näkyvät opiskelijamäärissä
- Tietoa ammattien kysyntä- ja tarjontatilanteesta kaksi kertaa vuodessa ammattibarometriksi seutukunnittain
- Väestökehitys- ja työllisyystilastot
- Markkina-, asiakas- ja osaamistietoa

Tiedon kokonaiskuva

- Kokonaiskuva koottavasta tiedosta on vain hyvin harvoilla

Julkishallinnon yleisiä tietolähteitä

- OKM
- OPH / Vipunen
- TEM
- Sitra
- Ennakointihankkeen tulokset / Ennakointisivusto
- Maakuntaliitot
- ELY
- TE-toimisto
- Valtioneuvosto
- Tulevaisuuden tutkimuksen laitos
- Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta

Täsmennetyt tiedon lähteet

- EK:n lähteet
- Kymenlaakson toimialakohtainen ennakointimalli
- Kehittämishankkeiden tuottamia aineistoja
- Elintarviketieteiden seura
- Luke
- Huoltovarmuuskeskus
- Foodwest
- Patentti- ja rekisterihallituksen kokoamia tietoja
- Eurostat
- Kesäyliopistojen rehtoriverkosto
- Keskustelu kollegoiden kanssa
- Ennakointikamarin tapahtumat ja seuranta

Muut tiedon lähteet

- Yhdistyksen omat selvitykset
- Julkiset lähteet
- Toimialakohtaiset delfoit
- Toimialakohtaiset raportit
- Yritysten ja oppilaitosten edustajien näkemyksiä
- Esim. lakimiehet / oikeusoppineet ehdottavat uusia ajankohtaisia koulutusaiheita
- Opiskelijoiden toiveet / tarpeet luovat pohjaa koulutussuunnittelulle
- Etelä-Savon yritysten ja muiden organisaatioiden ja Esedun väliset työelämäfoorumit ja seminaarit
- Yrityshaastattelut
- Merkittävien työllistäjien johdon haastattelut
- Työelämän suorat viestit osaamistarpeista
- Oman toimialueen elinkeinoelämän toimijat ja kehitysyhtiöt

Barometrit ja erilliset selvitykset

- Ammattibarometri
- Pk-yritysbarometri
- Alueelliset kehitysnäkymät
- Tilastotiedot
- Hiljaiset signaalit
- Ilmiöt ajassa
- Tutkimusraportit
- Alan kirjallisuus
- Kansainväliset, valtakunnalliset, maakunnalliset tutkimus- ja ennakointiraportit
- C&Q-aineisto
- Tilanne- ja kehityskuvaa markkinoilta ja sisäisistä lähteistä
- Futuristien puheenvuorot

Yleiset

- Strategiatyö
- Alueellisen pohja-/vertailutiedon hankinta

Hankkeet ja kehittäminen

- Tilaisuuksien, hankkeiden, uusien avausten järjestäminen ja valmistelu
- Uusien koulutusten suunnittelu ja kehittäminen
- Kehittämiprojektien suunnittelu

- Kurssisuunnittelu

- Yrityshankkeiden arviointi

Täsmennetty asiayhteys

- Avoin AMK vammaisalan osaamiskokonaisuus
- Nuorten ohjaus- ja valmennuskäytäntöjen ja mallien suunnittelu
- Nuorten työelämävalmiuksien edistäminen

- Oppilaitosvaikuttamisessa, alan suhdannetietojen keruu

- Ennakoidessa oppilaitoksille, tutkimuslaitoksille, maakunnille, ELY-keskuksille esim. työvoiman, koulutuksen ja osaamisen tai TKI-tarpeista
- Täydennyskoulutustarpeiden selvittäminen

- Yhteishaun paikkojen määritykset

Osaaminen

- Osaavan työvoiman kysynnän ennakoinnissa
- Työvoiman saatavuus

- Sisäiset rekrytointitarpeet ja uusien asiakastarjousten ja projektien tehtäessä

- Tieto sisäisistä tarpeista rekrytointitilanteissa ja kun uusia asiakastarjouksia/projekteja tehdään

Ennakointitieto ja tiedon tarpeet

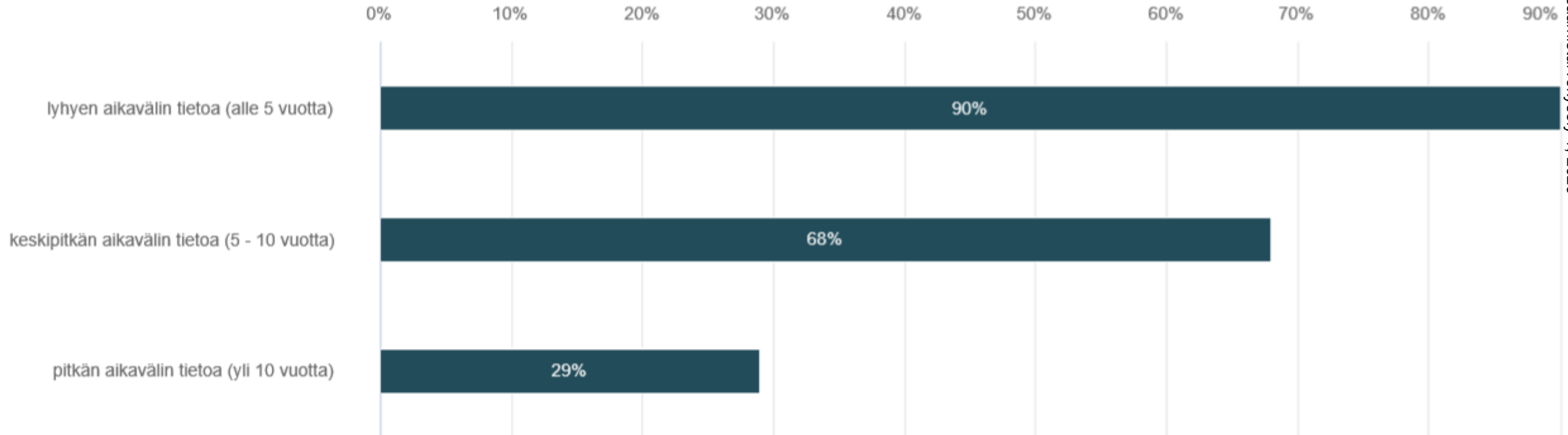

Arvioi seuraavia osaamisen tietotarpeisiin liittyviä väittämiä

	1	2	3	4	5	
Tiedon löytäminen on haasteellista	0	7	9	13	2	Tieto on helposti löydettävissä
	0%	22,58%	29,03%	41,94%	6,45%	
Tiedon hyödyntäminen on haasteellista organisaationi toiminnassa	1	3	12	12	3	Tietoa on helppo hyödyntää organisaationi toiminnassa
	3,22%	9,68%	38,71%	38,71%	9,68%	
Saatavilla olevaa tietoa on liian vähän	0	7	12	11	1	Saatavilla olevaa tietoa on liikaa
	0%	22,58%	38,71%	35,48%	3,23%	
Saatavilla olevaa tietoa on vaikea tarkastella Etelä-Savon näkökulmasta	2	8	14	5	2	Saatavilla olevaa tietoa on helppo tarkastella Etelä-Savon näkökulmasta
	6,45%	25,81%	45,16%	16,13%	6,45%	

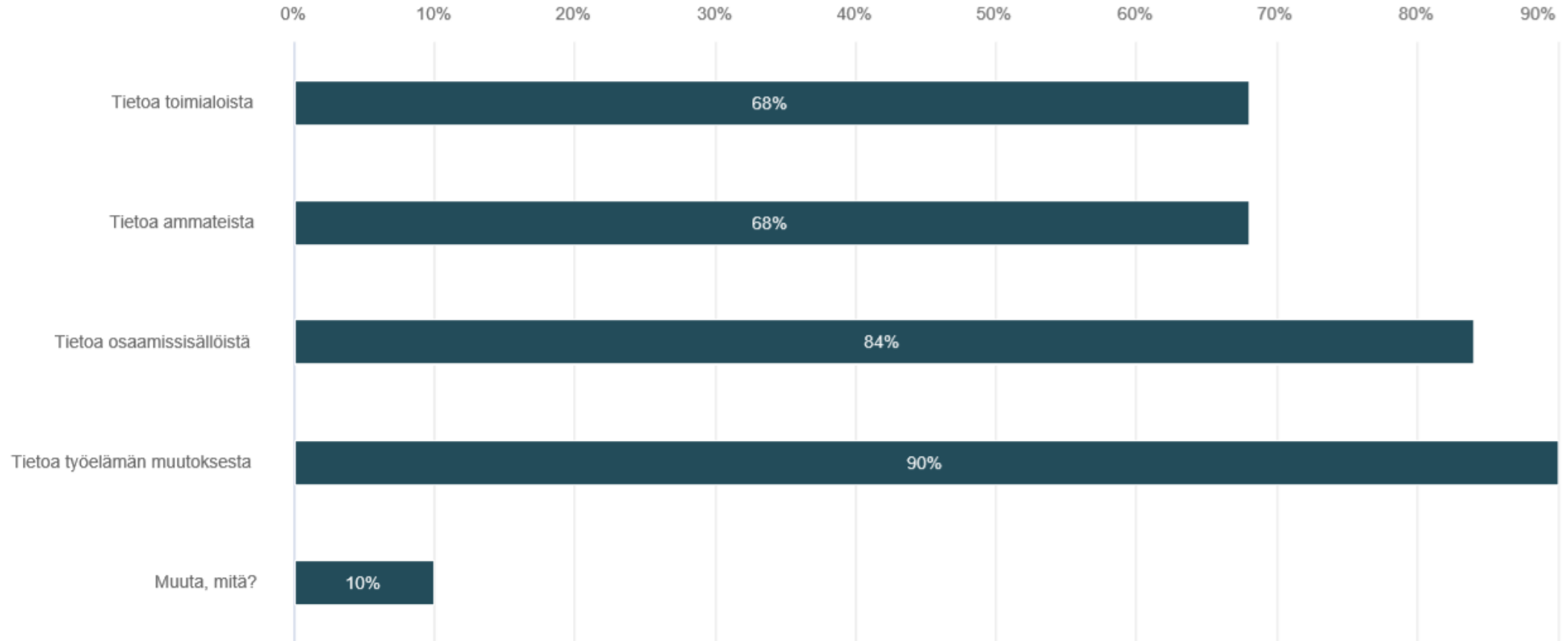

Tarvitsemani ennakoitietoa on

	n	Prosentti
lyhyen aikavälin tietoa (alle 5 vuotta)	28	90,32%
keskipitkän aikavälin tietoa (5 - 10 vuotta)	21	67,74%
pitkän aikavälin tietoa (yli 10 vuotta)	9	29,03%

Tarvitsemani tieto on

	n	Prosentti
Tietoa toimialoista	21	67,74%
Tietoa ammateista	21	67,74%
Tietoa osaamissisällöistä	26	83,87%
Tietoa työelämän muutoksesta	28	90,32%
Muuta, mitä?	3	9,68%

Muuta:

- Vaikuttavasta osaamisesta innovaatiotoiminnan näkökulmasta
- Informaatiota erilaisten koulutusten ja kasvatusmahdollisuuksien tarpeista
- Väestömuutoksiin liittyvää tietoa

Tiedon haasteet

- Tietoa saatavilla paljon ja siirtäminen käytäntöön haasteellista. **Mitä lyhyempi aikaväli on, sitä vähemmän tilastomuotoinen tieto on hyödyksi.**
- Tietoa on paljon, haastetta on saavutettavassa esittämisessä esimerkiksi nuorille
- Kehityskulkuja saattaa olla monia, eikä aina osata ennakoida osaamistarpeiden toteutumista
- **Muutosnopeus on niin suurta, että osaamistarpeet muuttuvat lyhyellä aikavälillä**
- Tietoa on valtavasti ja niiden konkreettisen merkityksen ja todellinen työn määrä tulisi viestiä selkeämmin esimerkiksi nuorille

Yrity maailman näkökulma

- Työnantajien todellisista tarpeista on aina puutetta. Niitä ei saa selville lähettämällä kyselyjä yritysisiin.
- Koulutuksen ylitarjonta sellaisille tarpeilla joita yritysmaailma ei hyödynnä ja näiden valmistuneiden opiskelijoiden työllistyminen minkälaisiin tehtäviin
- **Formaal in koulutuksen lisäksi on saatava työssäoppimisen ohjelmia ja mahdollisuuksia**

Yksilölliset teemat

- Tietoa tarpeista suhteessa maakunnan korkeakoulutettujen vähäiseen osuuteen
- Mahdollisesti eri-ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien aikuisten osaamistarpeita ei tunneta vielä riittävän monipuolisesti
- Uuden teknologian käyttöönotto ja yritysten investointihalukkuudet
- Moniosaamistarpeiden kehitys ja ennuste seudun työpaikkojen työtehtävissä sekä ympäristökehityksen vaikutukset työtehtävämuutoksiin ja muuttoliikkeeseen osaajien varmistamiseksi

Laajemmat teemat

- Uudet ammatit
- Elinkeino- ja ammattirakenteiden muutosta koskevaa keskipitkän aikavälin ennakointitietoa
- Jalostettua, koottua ja ajantasaista täydennyskoulutuksen suunnitteluun soveltuvaa tietoa
- Toimialakohtainen ja Etelä-Savoon liittyvä osaamistarpeiden ennakointitieto

Verkostotoiminta, foorumit ja osallistuminen

Toiveet tai näkemykset tulevien foorumien teemoihin ja puhujiin liittyen

Yritysten näkökulma

- Tärkeätä että työvoiman- ja osaamistarpeet saadaan jollain tarkkuudella seurantaan sekä saadaan linkattua alueen yrityksiä mukaan tähän työhön.
- Yritysten tarpeet voivat tietysti vaihdella kohtuullisen lyhyelläkin aikavälillä suhdanteiden yms. syiden vuoksi, mutta on tärkeä että kokonaisuudesta on suunta tiedossa, jotta voidaan vaikuttaa mihin voimavarat laitetaan esim. koulutuksessa ja kehittämistoiminnassa.
- Alueen työelämän näkemyksiä

Ehdotetut teemat

- Automaatio
  - Miten eri koulutusorganisaatiot (toinen aste - korkea-aste) voisivat "ottaa koppia" automaation vaikutusten ehkäisemisessä? Miten automaatio vaikuttaa työn kuvaan ja tulevaisuuteen? Mihin aloihin automaatio vaikuttaa? Miten "taklataan" automaation vaikutus (esim. siirrettävissä olevat taidot)?
- Kyberturvallisuus
  - Miten kyberturvallisuus meidän jokaisen arjessa? Miten kyberturvallisuuden uhkat voidaan kääntää mahdollisuuksiksi?
- Tekoäly
  - Miten käännetään tekoälyn tuoma "uhka" mahdollisuudeksi? Mihin tekoälyä voisi käyttää? Miten eri koulutusorganisaatiot (toinen aste - korkea-aste) voisivat "ottaa koppia" tekoälyn vaikutusten ehkäisemisessä?
- Tulevaisuuteen ja muutoksiin kohdentuvia teemoja
  - Alueen ennusteisiin liittyviä teemoja
- Tarvitaan konkreettisia työkaluja ja menetelmiä ennakkointitiedon hyödyntämiseksi. Teema: Konkreettiset työkalut ja menetelmät ennakkointityön hyödyntämiseksi omassa organisaatiossa.

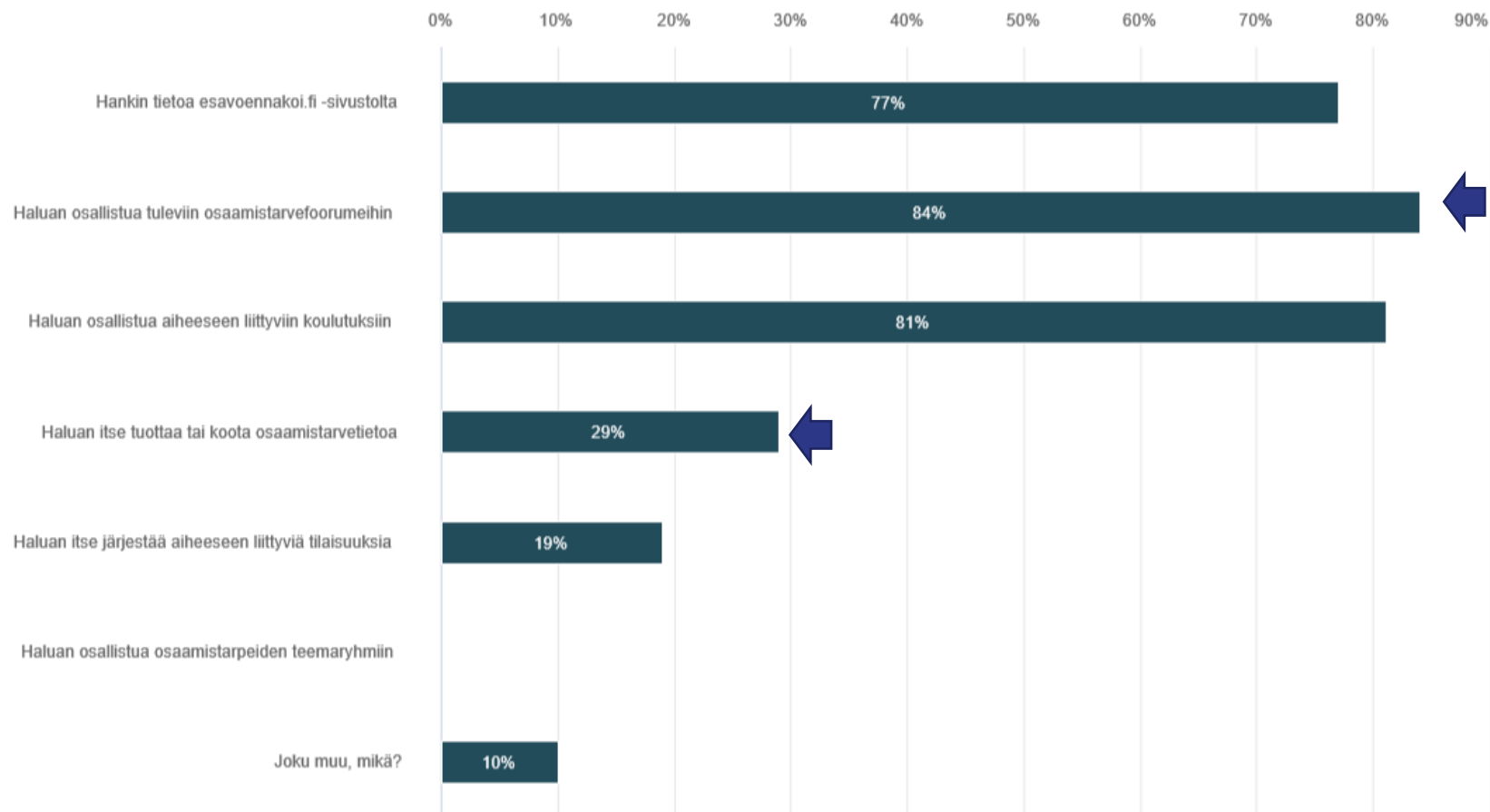
Menetelmät

- Osallistavaa työskentelyä, esim. pienryhmätyöskentelyä yritysten osaamistarpeiden selvityksen pohjalta
- Monipuolista edustusta eri aloilta sekä tahoilta (koulutus, työelämä, kehittämis- ja tutkimustoiminta, yrittäjät...)
- **Ei liian teoreettista tietoa, vaan käytännönläheistä**

Puhujatahoja

- Opetushallituksen puhuja tai ylipäätään sellainen henkilö, jolla on vaikutusvaltaa SOTE-alan opetuksen kehittämisessä laajemminkin
- Opettajankouluttajien ja muiden kasvatuksen/koulutuksen ammattilaisten näkemyksiä Etelä-Savon oppimis-/opetustarpeista.
- Esimerkkejä muista maakunnista
  - Esimerkiksi Kainuu on monin paikoin onnistunut osaamishaasteiden vastaamisessa
- Alueellisen työvoima- ja koulutustarpeiden käsittely
- Maakunnan ja ammattien murroksesta ja kehitysnäkymistä
- Sitrassa on koetusti paljon hyvää osaamista ja vastuullisia puhujia. Sieltä kannattaa edelleen ottaa, kun ovat myös hyviä esittämään asioita.
- Kehitysnäkemyksiä ja trendiasiantuntijoita. Käytännön seututoimijoiden tulevaisuusnäkemyksiä. Uuteen ideointiin ja innovatiiviseen osaamisajatukseen herättäviä mahdollistajia.

Vastaajan rooli osaamistarpeiden mallissa

	n	Prosentti
Hankin tietoa esavoennakoi.fi -sivustolta	24	77,42%
Haluan osallistua tuleviin osaamistarvefoorumeihin	26	83,87%
Haluan osallistua aiheeseen liittyviin koulutuksiin	25	80,65%
Haluan itse tuottaa tai koota osaamistarvetietoa	9	29,03%
Haluan itse järjestää aiheeseen liittyviä tilaisuuksia	6	19,35%
Haluan osallistua osaamistarpeiden teemaryhmiin	0	0%
Joku muu, mikä?	3	9,68%

Muu:

- ”Kehittämishankkeissa kohdataan hyvin usein tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Voisiko jokaisessa osaamisen kehittämishankkeessa olla yhtenä osana koota ja tuottaa tietoa hankkeen toteutusalueen/kohderyhmän ja sisällön mukaisista osaamistarpeista?”
- ”Haluan nähdä kasvavan ja vahvistuvan ekosysteemin, missä osaamista tuotetaan kehittyvän ja kasvavan (uuden) liiketoiminnan tarpeisiin alueella. Kokonaisuutta on kehitettävä ekosysteeminä, muutoin alueella tuotetaan (hanke-/velkarahalla) osaajia muiden alueiden (jopa maiden) tarpeisiin ja jäämme siirtomaan asemaan!”

Ennakointisivustolle kerättävä tieto

Yritysnäkökulma

- Yritysten osaamistarpeet, kansalliset ja alueelliset kehityssuunnat
- Ennakointitiedon olisi kytkeydyttävä maakunnan työnantajien toimintaan. Miten saadaan työnantajat oikeasti mukaan?
- On oltava tarkkana, että **raportoidaan työnantajien eikä oppilaitosten ja niiden sidosryhmien mielipiteitä silloin, kun tarve on tyydyttää työnantajien osaamis- ja koulutustarpeita.**

Yksilöidyt tarpeet

- Eri ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien aikuisten koulutustarpeista ja oppimiseen liittyvistä näkemyksistä
- Ammattikoulutusta sekä ammattikorkeakoulusta valmistuneiden määriä eri linjoittain. Voitaisiinko tarkastella jollain lailla, kuinka alueen yritykset työllistävät opiskelijoita? **Voitaisiinko luoda "palaute" järjestelmä yrityksille osallistua tähän työhön entistä paremmin?**
- Muunto ja TE-koulutuksista sekä niiden rahoituksista olisi hyvä olla myös perustiedot olemassa, eli kuinka näitä voisi esim. yritykset hyödyntää.
- Dynaamisia osaamispolkuja mahdollistavaa tietoa koulutustasolta toiselle, työtehtävistä uudistuviin toimenkuviiin ja tehtäviin, uutta yrittäjyyttä edistäviin tarpeisiin
- Alakohtaista tietoa työllistymiseen liittyen joka voisi olla uraohjauksen yhtenä kokonaisuutena opetuksessa
- Asiantuntija-artikkeleita

Toimialat ja ammattialat

- Etelä-Savon toimialoihin liittyvää ja ammattialoihin liittyvää osaamisvaatimusten muutoksiin liittyvää ja myös työelämän muutoksen mukana millaista geneeristä osaamista tarvitaan.
- Kunnittain eriteltyä ajankohtaista perustietoa, ei nippelitietoutta. Sitä jokainen organisaatio voi luoda itse omiin tarpeisiinsa.
- Vaikka työelämä muuttuu, on varmasti edelleen hyvä, että viittauksia esimerkiksi ammattialojen näkymiin on olemassa. moni kouluttautuu vielä Etelä-Savossakin perinteisiin ammatteihin.. voiko ennakointitieto olla sellaista, jossa määritellään eri kriteerein liukumia joissa kuvataan mahdollisia osaamistarpeiden muutoksia (esim kuinka nopeasti teknologia muuttaa jonkin työn tarvetta tai kuinka nopeasti on odotettavissa tarvetta kouluttautua..)

Tiedon luonne/kohde

- Tietoa tulevista tapahtumista ja koulutuksista
- Kaikkea teemaan liittyvää, kukin seuroo sieltä tarvitsemansa
- Sivustolla täytyy näkyä mihin tarpeeseen tarjonta ja sen kehittäminen perustuu. Ei ole järkeä kehittää varastoon tai siten, että hyöty valuu (kokonaan) ulos alueelta. On otettava rohkeita askelia, jotta saadaan muualta avainhenkilöitä ja yrittäjiä haluavia alueelle ja tuettava heitä muissakin kuin osaaaja- kysymyksissä.
- Mitä tarvitaan nimenomaan Etelä-Savossa, jos on nähtävissä erityisiä tarpeita.